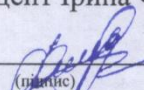

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет землевпорядкування та туризму
Кафедра туризму

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
доцент Ірина ФЕДІВ

(підпис)
“01” 09 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В ТУРИЗМІ

Рівень вищої освіти **Другий (магістерський) рівень**

Ступінь вищої освіти **Магістр**

Галузь знань **24 Сфера обслуговування**

Спеціальність **242 Туризм і рекреація**

Львів 2023

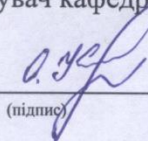
Робоча програма дисципліни "Ризик-менеджмент в туризмі" для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм і рекреація ступінь вищої освіти Магістр.

Розробник: к.е.н., доцент Оксана БЕРЕЗІВСЬКА

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри туризму

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 року

Завідувач кафедри туризму

(підпис)

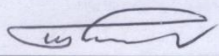
к.е.н., доцент Оксана КРУПА

(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії факультету землевпорядкування та туризму

Протокол №1 від 31 серпня 2023 року

Голова методичної комісії факультету землевпорядкування та туризму

(підпис)

к.е.н., доцент Павло КОЛОДІЙ

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рівень вищої освіти **Другий (магістерський) рівень**

Ступінь вищої освіти **Магістр**

Галузь знань **24 Сфера обслуговування**

Спеціальність **242 Туризм і рекреація**

Характеристика навчальної дисципліни: вибіркова

Кількість кредитів **4.**

Загальна кількість годин – 120

Вид контролю: іспит

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3 (1 л, 2 пр.)

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загальної кількості годин становить (%):

для денної форми навчання – 40,0%

для заочної форми навчання – 16,7%

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Ризики в індустрії туризму: сутність і класифікація

Сутність та зміст ризику, його функції. Класифікація ризиків туристичного підприємства. Характеристика ризиків у сфері готельного бізнесу. Поняття венчурного капіталу в туризмі.

Тема 2. Показники ризику та методи його оцінки

Зони ризику залежно від величини збитків. Крива імовірності збитків. Методи оцінки ризику в індустрії туризму.

Тема 3. Основні способи й методи мінімізації ризиків

Характеристика методів мінімізації ризиків. Страхування як один з основних методів мінімізації ризику туристичних підприємств. Прийоми мінімізації ризику готельних підприємств.

Тема 4. Стратегія і тактика ризик-менеджменту в індустрії туризму

Організація ризик-менеджменту. Стратегія ризик-менеджменту. Особливості ризик-менеджменту в індустрії туризму.

Тема 5. Управління валютними ризиками в індустрії туризму

Сутність і характер ризику коливання валюти. Стратегія захисту від валютного ризик. Характеристика методів страхування валютних ризиків.

Тема 6. Інвестиційні ризики в індустрії туризму

Інвестиційна привабливість підприємств індустрії туризму. Сутність та особливості інвестиційних ризиків. Метод дисконтування як спосіб оцінки ступеня інвестиційного ризику. Регулювання ризику в довгостроковому інвестуванні.

Тема 7. Банкрутство підприємств туристичної індустрії

Поняття банкрутства та його правове забезпечення. Система заходів запобігання банкрутству. Антикризове управління діяльністю підприємств

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	аудиторних	у тому числі		с.р.	усього	аудиторних	у тому числі		с.р.
			л	п				л	п	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Рік підготовки 1 Семестр 2					Рік підготовки 1 Семестр 2				
Тема 1. Ризики в індустрії туризму: сутність і класифікація	12	6	2	4	6	12	2	1	1	10
Тема 2. Показники ризику та методи його оцінки	12	6	2	4	6	12	2	1	1	10
Тема 3. Основні способи й методи мінімізації ризиків	12	6	2	4	6	12	4	2	2	8
Тема 4. Стратегія і тактика ризик-менеджменту в індустрії туризму	12	6	2	4	6	12	4	2	2	8
Тема 5. Управління валютними ризиками в індустрії туризму	12	6	2	4	6	12	2	1	1	10
Тема 6. Інвестиційні ризики в індустрії туризму	14	8	2	6	6	14	2	1	1	12
Тема 7. Банкрутство підприємств туристичної індустрії	16	10	4	6	6	16	4	2	2	12
Іспит	30	-	-	-	30	30	-	-	-	30
ВСЬОГО	120	48	16	32	72	120	16	10	10	100

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Ризики в індустрії туризму: сутність і класифікація.	4
2	Тема 2. Показники ризику та методи його оцінки.	4
3	Тема 3. Основні способи й методи мінімізації ризиків.	4
4	Тема 4. Стратегія і тактика ризик-менеджменту в індустрії туризму.	4
5	Тема 5. Управління валютними ризиками в індустрії туризму.	4
6	Тема 6. Інвестиційні ризики в індустрії туризму.	6
7	Тема 7. Банкрутство підприємств туристичної індустрії.	6
	РАЗОМ	32

5. Питання, винесені на самостійне вивчення

№ з/п	Назва теми
	Тема 1. Ризики в індустрії туризму: сутність і класифікація. Поняття венчурного капіталу в туризмі
	Тема 2. Показники ризику та методи його оцінки. Крива імовірності збитків.
	Тема 3. Основні способи й методи мінімізації ризиків. Прийоми мінімізації ризику готельних підприємств
	Тема 4. Стратегія і тактика ризик-менеджменту в індустрії туризму. Особливості ризик-менеджменту в індустрії туризму
	Тема 5. Управління валютними ризиками в індустрії туризму. Характеристика методів страхування валютних ризиків
	Тема 6. Інвестиційні ризики в індустрії туризму. Регулювання ризику в довгостроковому інвестуванні
	Тема 7. Банкрутство підприємств туристичної індустрії. Антикризове управління діяльністю підприємств

6. Методи навчання

1. Словесні методи – лекція, пояснення, бесіда.

2. Наочні методи:

□ ілюстрація (діаграми, таблиці, моделі, рисунки, схеми тощо);

□ демонстрування матеріалу: мультимедійна презентація.

3. Практичні методи: вправи, практичні роботи, реферати.

7. Методи контролю:

1. **Усне опитування** (фронтальне, індивідуальне, комбіноване, детальний аналіз відповідей здобувачів).

2. **Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка** (письмові відповіді на питання (контрольна робота, самостійна робота); виконання та оформлення схем, таблиць, діаграм; написання, есе, рефератів; підготовка презентацій; написання та опублікування статей, тез конференцій, доповідей круглих столів, семінарів).

3. **Практична перевірка** (проведення досліджень; здійснення, складання, налагодження, розробка документації; виконання практичної роботи; аналіз виробничої інформації; рішення професійних завдань; ділові ігри; написання, оформлення та захист звітів виробничої практики і т. д.).

4. **Стандартизований контроль** (тести).

5. **Самоконтроль** (самооцінка студентом якості засвоєного навчального матеріалу з дисципліни в цілому, змістовного модуля чи окремої теми на основі передбачених у робочих програмах або методичних рекомендаціях питань для самоконтролю).

6. **Самооцінка** (передбачає критичне ставлення студента до своїх здібностей і можливостей, об'єктивне оцінювання досягнутих результатів).

Види контролю: Поточний контроль, проміжний модуль та іспит.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
розділ 1				розділ 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100
10	18	10	12	15	15	20	балів

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Порядок переведення оцінок у систему ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	

75-81	C	задовільно	не зараховано
64-74	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	
0-34	F		

9. Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники: інструктивно-методичні матеріали до семінарських та практичних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

1. Погребняк Л.В. Ризик-менеджмент в туризмі. Методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів факультету землевпорядкування та туризму спеціальності 242 “Туризм” РВО “Магістр”. Вид. центр ЛНУП. 2022. 20с.

10. Рекомендована література

Базова

1. Антоненко В., Хуткий В. Вплив російської військової агресії на природні туристичні ресурси України. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм. 2022, 5(1). С. 64-82
2. Баджи М.Д. Управління економічними ризиками у діяльності морських туристичних компаній. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті, № 1 (78), 2022. С.106-117.
3. Богдан Н. М., Сухорукова О. П. Дослідження ризиків у туризмі. БІЗНЕСІНФОРМ № 10. 2016. С.206-211. URL: <http://www.business-inform.net/main/>
4. Брич В., Крамарук С. Управління ризиками в туристичному бізнесі. Рекреаційна географія і туризм Наукові записки. №2. 2010. С.105-110.
5. Винниченко І. Ризики в туризмі: Навчально-методичний посібник. К.,2014. 101 с.
6. Власова Н.М., Вейнберг К.О. Страхові технології в індустрії туризму. Культура народів Причерноморья. № 176. 2009. С. 82-84. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/35474>
7. Внукова Н.М. Страхування: теорія та практика : навчальний посібник / За загальною редакцією д.е.н., проф.. Н.М.Внукової. 2-ге видання, перероблене та доповнене. Харків : Бурун Книга, 2009. 656 с.
8. Внучко С., Тимошенко Т. COVID-19 та соціальний діалог в туристичній галузі: практика ЄС та український реалії. Київ, 2020. 28 с.
9. Вовчак О.Д. Страхування : навч. посібн. Львів, 2006. 480 с.
- 10.Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України : теорія, методологія, практика : монографія. Київ, 2009. 283 с.

11. Гаталяк О. М., Стецький В. В. Страхування у туризмі: навч. посібн. / О. М. Гаталяк, В. В. Стецький. Львів: ЛНУ ім. Ів. Франка, 2020. 114 с.
12. Голод А. Страхування в туристичній діяльності : навч. посіб. : у 2 ч. / Андрій. Голод, Юлія Феленчак. Львів : ЛДУФК, 2016. 156 с
13. Гончаров І. В. Ризик та прийняття управлінських рішень. Харків : Основа, 2003. 159 с.
14. Гранатуров В. М. Ризики підприємницької діяльності. Проблеми аналізу. Київ : Зв'язок, 2000. 152 с.
15. Гуріна І., Романів А. Проблеми страхування високогірних сходжень на ринку страхових послуг України. Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід / Матеріали XIV Міжнародної конференції. Львів, 2020. С.300-305
16. Даниленко-Кульчицька В.А. Вплив пандемії covid-19 на туристичний ринок світу та України. Економіка та управління підприємствами. Випуск 58-1. 2020. С.120-124. URL: <https://doi.org/10.32843/bses.58-20>
17. Зайченко К.С., Дзюбенко В.М. Страховий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку. Електронний науковий журнал «Приазовський економічний вісник» Випуск 5(16) 2019. URL: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-46>
18. Кожухівська Р.Б. Управління процесами ризик-менеджменту на туристичних підприємствах. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/2456/1/rizikmenedgent%20v%20turismi.pdf>
19. Машина Н.І. Страхування для туристичних підприємств : навчальний посібник / Н.І. Машина. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 368 с.
20. Михайлова Н.В. Страхування в туристичному бізнесі. Навчально-метод. посібн. для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу для студентів за напрямом підготовки 6.140103 «Туризм» - Полтава, 2013. 150 с. URL: <http://www.tourism.puet.edu.ua/files/lic2016bac/stb3.pdf>
21. Мних Є.В. Страхування в Україні : сучасна теорія і практика. Знання України, 2008. 284с.
22. Непочатенко В. О. COVID-19 і туризм: аналіз ситуації та економічні шляхи виходу з кризи. Ефективна економіка. №7, 2020. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/54.pdf
23. Осадець С. С., Мурашко О. В., Фурман В.М. Страховий менеджмент : підручник. Київ, 2011. 333 с.
24. Писаревський І. М., Шешенко О. Д. Ризик-менеджмент у туризмі : навч. посіб. для вищих навчальних закладів /; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 128 с.
25. Підсумки діяльності страхових компаній за I квартал 2020 року. DOI: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_I_%202020.pdf
26. Погребняк Л., Дудяк Р., Бугіль С. Вплив пандемії COVID-19 на стан туристичного та рекреаційного бізнесу в Україні. АГРАРНА ЕКОНОМІКА, 2020, Т. 13, № 3-4. С.62-67 URL: <https://doi.org/10.31734/agrarecon2020.03-04.062>

27. Про господарські товариства: Закон України URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
28. Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова КМУ URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-96-п>. 51.
29. Про затвердження Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками : Постанова КМУ URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-п>.
30. Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків: Розпорядження Держфінпослуг України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0517-04>.
31. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>.
32. Про страхування: Закон України від 07 березня 1996р. N 86/96-ВР: станом на 20 грудня 2016р. / Верховна Рада України. DOI: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
33. Романів А.С., Миронець Н.Р., Герасимчук Ж.М. Страхування активних та екстремальних видів туризму в Україні: сучасний стан і перспективи. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. збірник наукових праць 2021 Випуск 1 (147). С. 45-52.
34. Сливенко В. А. Вирішення проблем безпеки в туризмі шляхом страхування. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" № 3, 2014. м. Дніпро. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2836>
35. Ткаченко Н.В. Страхування. Навчальний посібник. – К.: Ліра_К, 2007. – 376 с.
36. Фоміна О. В., Сопко В. В., Прокопова О. М. Ризики туристичної діяльності в обліку. Інвестиції: практика та досвід № 22. 2018. С.26-31
37. Чвортко Л. А., Демченко Т. А. Страхування туристичних ризиків: проблеми теорії та практики. Економічні горизонти № 1(4)'2018. С. 67-75
38. Яворська Т. Державне регулювання перестрахового підприємництва в Україні . Банківська справа. 2013. № 4. С. 45–54.

Допоміжна

1. Berezivska O. Y., Berezivskyu Z. P. Prospective ways of development of tourist and recreational potential of Lviv region, Ukraine. *Scientific Papers Series "Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development"*, 2021. Volume 21, Issue 3/2021. P. 199 – 204. (Web of Science).
2. Berezivska O. Y., Berezivskyu Z. P. Trends of development of tourism and recreation industry of Lviv region *International scientific journal «Grail of science»*. 2021. № 2–3. С. 63 – 64. (Index Copernicus)
3. Berezivskyu Z. P., Berezivska O. Y. Improvement of land relations in the agricultural sector of Ukraine. *International scientific journal «Grail of science»*. 2021. № 2–3. С. 47 – 48. (Index Copernicus)
4. Berezivskyu Z. P., Berezivska O. Y. State regulation of rural areas development in Ukraine. *International scientific journal «Grail of science»*. 2021. № 4. С. 37 – 39. (Index Copernicus)

5. Malska M.P. Crisis management in tourism: theory, methodology and practice: дисципліни training manual / M.P. Malska, I.S. Purska. 2019. 166 p.
6. Tourism Risk Management – An Authoritative Guide to Managing Crises in Tourism [Electronic source]. 2006. Mode of access: http://www.sustainabletourisonline.com/awms/Upload/HOMEPAGE/AICST_Risk_management.pdf.

Інформаційні ресурси

1) Бібліотечно-інформаційні ресурси - книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України:

- Наукова бібліотека Львівського національного університету природокористування, м. Дубляни вул. В. Великого, 1.
- Львівська наукова бібліотека ім. Стефаніка НАН України, вул. Стефаніка, 2; тел. 74-43-72.
- Львівська обласна наукова бібліотека, просп. Шевченка, 13; тел. 74-02-26.
- Наукова бібліотека ЛНУ ім. Франка, метод. Відділ, вул. Драгоманова, 17; тел. 296-42-41.
- Центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки, вул. Мулярська, 2а; тел. 72-05-81.
- Бібліотека Львівської комерційної академії, вул. Туган-Барановського, 10; тел. 79-76-40

2) Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет з переліком сайтів:

- www.ebrd.com - Європейський банк реконструкції та розвитку.
- www.icps.kiev.ua - Міжнародний центр перспективних досліджень.
- www.ics.org.ua - Інститут конкурентного суспільства.
- www.invest.delovoy.com - Інвестиційний експерт.
- www.mavica.ra - Багатомовний пошуковий каталог.
- <http://rada.gov.ua/> – Законодавство України
- www.rada.kiev.ua - Верховна Рада України.
- www.ukrstat.gov.ua – Державна служба статистики України.
- <http://icps.com.ua/> – Міжнародний центр перспективних досліджень.
- <https://www.wttc.org/> – Всесвітня рада з туризму та подорожей.
- <http://www2.unwto.org/> – Всесвітня туристична організація.
- <https://etc-corporate.org/> – Європейська туристична комісія.
- <http://www.tau.org.ua/> – Туристична асоціація України.
- <https://uata.com.ua/> – Українська Асоціація туристичних агенцій.